

ПАВЛОВА Олена Миколаївна¹, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки і торгівлі, <https://orcid.org/0000-0002-8696-5641>

НОВОСАД Оксана Володимирівна¹, Кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії, <https://orcid.org/0000-0001-7156-643X>

МУРЗИНА Аліна Вадимівна¹, Студентка кафедри економіки і торгівлі, <https://orcid.org/0009-0002-9040-2662>

ОПАШНЮК Юрій Володимирович¹, аспірант кафедри економіки і торгівлі, <https://orcid.org/0009-0002-8508-3994>

ШИРШИКОВ Назарій Олександрович¹, здобувач наукового ступеня, <https://orcid.org/0009-0006-1927-1232>

МЕЛЬНИК Олександр Олександрович¹, магістр за спеціальністю «076 Підприємство та торгівля», <https://orcid.org/0009-0002-5698-7281>

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ ІТ-БІЗНЕСУ ЗА УМОВ ЗМІН ТА КОМУНІКАЦІЙ

Павлова О.М., Новосад О.В., Мурзіна А.В., Опашнюк Ю.В., Ширшиков Н.О., Мельник О. О. Розвиток підприємства у сфері ІТ-бізнесу за умов змін та комунікацій.

У статті проаналізовано сучасний стан і перспективи розвитку підприємництва у сфері ІТ-послуг. Розглянуто тенденції у розвитку цього ринку, виявлено фактори, що впливають на його зростання. Також проаналізовано популярні види ІТ-послуг та визначено необхідні компетенції для успішного ведення бізнесу в цій сфері. ІТ-галузь характеризується швидкими змінами, тому важливо не тільки аналізувати поточний стан, але й визначати напрями розвитку, тенденції та стратегії для досягнення успіху. По-перше, треба зазначити про високий рівень конкуренції в ІТ-галузі. З роками кількість компаній, що працюють у цій сфері, постійно зростає, що вимагає постійного вдосконалення та інновацій. Підприємства повинні бути готові до постійної адаптації, впровадження новітніх технологій та оперативної реакції на ринкові зміни. Другий момент – важливість інвестицій у дослідження та розробки. Підприємства, що активно вкладають кошти в інновації, отримують значну конкурентну перевагу. Розроблення нових продуктів, удосконалення наявних рішень та активна участь у галузевих ініціативах стають важливими складовими успішної стратегії. Важливим фактором є глобалізація та міжнародна експансія. Участь у глобальних ринках розширює можливості для компаній і дозволяє знаходити нові точки зростання. Важливо враховувати культурні, правові та економічні відмінності під час входження на міжнародні ринки. Для підприємств у сфері ІТ особливо важлива співпраця з іншими компаніями та урядовим сектором. Створення інноваційних екосистем, галузевих об'єднань і партнерств дозволяє об'єднувати ресурси та ідеї для досягнення спільних цілей. Розвиток кадрового потенціалу та створення сприятливого середовища для праці є важливими чинниками успіху в ІТ-галузі. Залучення та утримання висококваліфікованих фахівців, надання можливостей для професійного росту та навчання, формування корпоративної культури – це важливі аспекти для стабільного розвитку. Треба також звернути увагу на важливість використання хмарних технологій. Впровадження хмарних рішень дозволяє підприємствам збільшити ефективність, зменшити витрати та підвищити загальну гнучкість бізнес-процесів. Окрім того, взаємодія з державним сектором є важливою для створення сприятливого клімату для бізнесу. Підтримка у вигляді податкових пільг, грантів, лояльного законодавства та інших інструментів дозволяє підприємствам більш ефективно функціонувати та розвиватися. Отже, розвиток підприємництва у сфері ІТ-послуг вимагає комплексного підходу та поєднання різних стратегій. Лише за умови постійної інноваційної діяльності, гнучкості та взаємодії з іншими учасниками ринку компанії можуть досягти сталого успіху в цьому швидкозмінному середовищі.

Ключові слова: ІТ-послуги, підприємництво, стартап, аутсорсинг, фріланс, хмарні технології, штучний інтелект, блокчейн.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сфера ІТ-послуг є одним з найдинамічніших секторів світової економіки. Її розвиток стимулюється стрімким упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життя. Це створює сприятливі умови для розвитку підприємництва в цій сфері.

Однак виникають і нові виклики, з якими стикаються підприємці, що працюють у цій сфері, а саме: висока конкуренція, швидка зміна технологій, потреба у постійному навчанні та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останнім часом значна увага дослідників приділяється вивченню проблем розвитку підприємництва у сфері ІТ-послуг. Так, автори Л. Гальків, І. Кулиняк, Л. Лісовська, Т. Кулініч, І. Матвій [1] досліджують динаміку розвитку ринку ІТ-послуг в Україні. У праці Л. Ганущак-Єфіменко [2] проаналізовано фактори, що впливають на конкурентоспроможність ІТ-компаній. У роботі таких науковців, як Л. Довгань і А. Козинець [3] розглянуто особливості ведення бізнесу у сфері фрілансу. Водночас варто відзначити наукові праці і такі

авторів: К. Павлов, О. Павлова [11], Д. Кір'янова, В. Нижник [11], А. Сур'як, О. Спас [12], Б. Омельчук, О. Кучерява [13], Л. Шостак, Д. Романюк [14], Н. Демчук, І. Дмитрук [15]. Проте вважаємо, що досі не вповні висвітлено питання, що стосуються можливих проблем розвитку та подальшого функціонування підприємництва у сфері ІТ-бізнесу за сучасних умов.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є вивчення актуальних проблем і перспектив розвитку підприємництва у сфері ІТ-послуг. Для досягнення поставленої мети передбачено вирішити такі завдання: проаналізувати динаміку розвитку ринку ІТ-послуг; дослідити фактори, що впливають на зростання ринку ІТ-послуг; охарактеризувати основні види ІТ-послуг, що користуються попитом на сучасному ринку; визначити основні компетенції, необхідні для успішного ведення бізнесу в цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний світ визначається стрімкими технологічними змінами та несамопитим розвитком інформаційних технологій (ІТ). За останні десятиріччя ІТ-

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки

галузь стала ключовою точкою стартап-компаній, підприємницької активності та інновацій. Розглядаючи теоретичні основи розвитку

підприємництва у сфері IT-послуг, важливо звернутися до основних концепцій і підходів, які визначають цей процес (табл. 1).

Таблиця 1

Місце сектору та ринку IT-послуг у галузевій структурі інформаційно-комунікаційних технологій

Галузь інформаційно-комунікаційних технологій	
Сегмент інформаційних технологій	Сегмент комунікаційних технологій
<p><u>Галузь інформаційно-технологічних послуг охоплює такі напрями:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Надання послуг аутсорсингу. 2. Консультування в галузі інформаційних технологій. 3. Оброблення та зберігання електронної інформації. 4. Зайнятість у сфері інформаційних технологій. 5. Інвестування в галузь інформаційних технологій. 6. Інші форми реалізації інформаційно-технологічної продукції. 	<p><u>Сектор телекомунікаційного обладнання</u></p>
<p><u>Сектор програмного забезпечення:</u></p> <p>ПЗ корпоративного бізнесу ПЗ інформаційно-комерційної безпеки ПЗ відкритим вихідним кодом</p>	<p><u>Галузь телекомунікаційних послуг включає в себе:</u> 1. Послуги провідного інформаційного зв'язку. 2. Послуги безпроводного інформаційного зв'язку.</p>
<p><u>Сектор апаратного забезпечення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обладнання промислово технологічного значення. 2. Серверне інформаційно-комунікаційне обладнання. 3. Обладнання користувача. 	<p>Ринок послуг інформаційно-телекомунікацій та комерційних телекомунікаційних і супутніх інформаційних продуктів.</p> <p>Ринок інтелектуальних послуг і посередницьких послуг у сфері IT, а також відповідних товарних продуктів.</p>

Джерело: [16]

Передусім сучасне підприємництво в IT-галузі базується на інноваціях і швидкому впровадженні передових технологій. Швидкі темпи змін у цьому секторі ставлять високі вимоги до підприємницької діяльності, що передбачає не тільки вміння адаптуватися до нововведень, але й створювати їх. Інноваційний потенціал підприємства визначається його здатністю до впровадження та вдосконалення технологій, що стимулює конкурентоспроможність [5].

Підприємництво в IT-сфері також тісно пов'язане з концепцією стартапів. Стартап-компанії, що спеціалізуються на IT-послугах, часто є каталізатором інновацій і змін у бізнес-середовищі. Створюючи нові продукти та сервіси, стартапи визначають нові ринкові тренди, впливають на споживчі уподобання та створюють підґрунтя для розвитку галузі.

Специфіка IT-послуг полягає в їхньому високому ступені диференціації та персоналізації. Підприємства в цій сфері надають різноманітні послуги, починаючи від розроблення програмного забезпечення та закінчуючи обслуговуванням хмарних технологій. Однак успішність підприємства в IT визначається не лише широтою його послуг, але і їхньою якістю та інноваційністю.

Теорія підприємництва в IT-сфері також враховує зміни в організаційній структурі підприємств. Гнучкі методології розроблення програмного забезпечення, такі як «Scrum» чи «Kanban», стають необхідним елементом для підтримки гнучкості та швидкості виробництва. Перехід до «DevOps» культури також визначається потребою у високо функціональних командах, які можуть ефективно взаємодіяти та вдосконалювати продукти на кожному етапі їхнього життєвого циклу [1, с. 250].

Додатково, у теоретичних засадах розвитку підприємництва важливо розглядати питання екосистеми IT-галузі. Зараз існує тенденція до

створення інноваційних екосистем, які об'єднують стартапи, інвесторів, академічних дослідників і корпорації для спільного створення та впровадження нових технологій (табл. 2). Ця взаємодія допомагає створювати умови для зростання та підтримки інноваційних ідей. Загалом теоретичні основи розвитку підприємництва у сфері IT-послуг визначаються високою динамікою галузі, потребою в постійних інноваціях, гнучкістю в організаційних підходах і важливістю формування ефективних екосистем. Вивчення цих теоретичних складових відкриває можливості для розуміння та адаптації підприємницького середовища в IT-сфері для досягнення високих показників ефективності та стійкого розвитку. Сучасний стан розвитку підприємництва у сфері інформаційних технологій є важливим об'єктом дослідження, оскільки ця галузь стає ключовою точкою інновацій, розроблення та впровадження передових технологій. Аналізуючи сучасний стан підприємництва у сфері IT-послуг, важливо розглядати його основні складові та фактори, що визначають його динаміку та напрям розвитку.

IT-галузь, безсумнівно, є однією з галузей, що найінтенсивніше розвивається, що ставить перед собою великі завдання та можливості. У сучасному світі підприємництво в IT-сфері визначається швидкістю реакції на технологічні зміни, створенням інноваційних рішень і пошуком нових напрямів розвитку. За останні десятиріччя спостерігається зростання кількості стартапів у цій галузі, що свідчить про високий рівень підприємницької активності.

Однією з основних характеристик сучасного стану підприємництва в IT є його висока конкретність. Змагання на ринку IT-послуг стає все більш інтенсивним у зв'язку з розвитком технологій, що стимулює компанії вдосконалювати свої продукти та сервіси, шукати нові підходи до роботи та забезпечувати високу якість послуг [2, с. 55].

Стан і тенденції розвитку в контексті активізації інвестиційної діяльності на ринку ІТ-послуг України

СТАН	ТЕНДЕНЦІЇ
<p>Позитивні макроекономічні умови та глобальний тренд щодо поширення інформаційних технологій у суспільстві та економіці.</p> <p>Велика кількість підприємств, а також самозайнятих осіб, які спеціалізуються на наданні ІТ-послуг.</p> <p>Розвинена система навчання кадрів і залучення населення до ІТ-сектору.</p> <p>Високий рівень зайнятості, популярність фрілансу та адекватна оплата праці в ІТ-галузі.</p> <p>Недостатній рівень розвитку інформаційного суспільства.</p> <p>Переважає зовнішнього аутсорсингу виробництва ІТ-продуктів.</p>	<p>Збільшення кількості компаній та учасників господарювання у сфері ІТ.</p> <p>Зростання валового продукту у галузі ІТ-послуг та їх експорту.</p> <p>Збільшення зайнятості у секторі ІТ-послуг.</p> <p>Підвищення внеску ІТ-сектору у важливі макроекономічні показники розвитку національної економіки.</p> <p>Розширення кількості фізичних осіб – підприємців у галузі ІТ.</p> <p>Зменшення відсотка ІТ-послуг на ринку ІТ-продуктів.</p> <p>Посилення тенденції до збільшення обсягів використання ІТ-послуг населенням.</p>
ПЕРЕДУМОВИ	
Сприятливі	Переешкоди
<p>Підвищення важливості ІТ-сектору у системі національної економіки, його роль як стратегічного сектору.</p> <p>Розвинені відносини з зовнішніми партнерами, що використовують ІТ-послуги.</p> <p>Великі масштаби та висока ефективність у галузі комп'ютерних послуг.</p> <p>Задовільна фінансово-економічна ефективність сфери ІТ-послуг.</p>	<p>Близькі взаємини з російською федерацією у галузі ІТ-послуг.</p> <p>Значна активність у співпраці між суб'єктами ІТ-послуг та офшорними юрисдикціями.</p> <p>Зменшення активності та кількості підприємств у сферах розроблення програмного забезпечення та надання інформаційних послуг.</p> <p>Недостатня інвестиційна та підприємницька активність, а також якість бізнес-процесів.</p>
ОБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	
<p>Розширення прозорості та деталізація бізнес-процесів у сфері ІТ-послуг.</p> <p>Збільшення активності співпраці між суб'єктами ІТ-сектору та підприємствами інших галузей.</p> <p>Покращення інфраструктури інвестування в галузь ІТ-послуг.</p> <p>Удосконалення, розширення та підвищення ефективності зовнішньоекономічної взаємодії вітчизняних суб'єктів ІТ-сфери з міжнародними партнерами.</p> <p>Прискорення цифрової трансформації вітчизняної економіки та участь представників ІТ-сфери у цьому процесі, розвиток цифрової інфраструктури.</p> <p>Участь суб'єктів ІТ-галузі у вдосконаленні бізнес-процесів підприємств.</p>	

Джерело: [1]

Однак існують певні виклики, з якими стикається підприємництво в ІТ-галузі. Зокрема, високий рівень технічної складності проєктів, нестабільність в економіці, велика конкуренція та нестабільність на ринку праці можуть ускладнювати управління та розвиток підприємств за умов змін і комунікацій.

Дослідження показує, що багато успішних підприємств в ІТ спеціалізуються на розробленні та впровадженні інноваційних технологій. Вони активно впроваджують концепції штучного інтелекту, блокчейн-технологій, інтернету речей (IoT) та інших передових напрямів. Це свідчить про готовність індустрії ІТ до розвитку та експериментів.

Однією з актуальних тенденцій в сучасному ІТ-підприємстві є зростання ролі стартапів. Багато молодих компаній стають мотором інновацій і забезпечують галузь свіжими ідеями та підходами. Залучення інвестицій в стартапи стає важливим елементом розвитку підприємництва у сфері ІТ. Однією з головних переваг стартапів є їхня здатність залучати талановитих і креативних фахівців. Молоді компанії, часто створені енергійними та амбіційними засновниками, пропонують найбільш привабливе для молоді робоче середовище. Це сприяє притоку талановитих спеціалістів, які прагнуть бути частиною інноваційного процесу та розвиватися в динамічному середовищі.

Стартапи в ІТ-галузі є не лише джерелом нових ідей, але й інкубаторами інновацій. Зазвичай

такі компанії виникають з метою вирішення конкретних проблем або надання нових, більш ефективних рішень. Спрощення комунікації, впровадження нових технологій та підходів – одні з небагатьох сфер, де стартапи можуть зробити значний внесок [5].

Додатковою важливою рисою стартапів є їхня гнучкість і швидкість ухвалення рішень. Порівняно з великими корпораціями, стартапи можуть швидше реагувати на зміни в ринкових умовах, удосконалювати свої продукти та адаптуватися до потреб клієнтів. Це дозволяє їм бути конкурентоспроможними та реагувати на технологічні та ринкові тенденції.

Залучення інвестицій в стартапи є важливим елементом їхнього розвитку. Інвестори, своєю чергою, будучи своєрідними кураторами інновацій, надають стартапам необхідний капітал для масштабування та реалізації їхніх ідей. Це взаємовигідний процес, де інвестори отримують доступ до перспективних технологій і ринкових гравців, а стартапи – можливість розвивати свої продукти та послуги.

Необхідно також відзначити роль стартапів у створенні інноваційної екосистеми. Вони активно взаємодіють з іншими компаніями, великими технологічними гігантами та дослідницькими установами. Створення спільних ініціатив, лабораторій і галузевих об'єднань дозволяє сприяти обміну ідеями та знаннями, що є важливим для сталого розвитку галузі.

Потрібно також відзначити вплив глобальних тенденцій, таких як цифрова трансформація, зміни в робочих процесах і зростання важливості кібербезпеки. Ці складові впливають на стратегії розвитку підприємств, спонукаючи їх адаптуватися до нових реалій та викликів.

Цифрова трансформація стала необхідною складовою успіху в умовах постійного технологічного розвитку. Підприємства повинні адаптувати свої бізнес-процеси та внутрішню інфраструктуру до вимог сучасного цифрового середовища. Використання передових технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та аналітика даних, стає визначальним чинником конкурентоспроможності. Спроможність ефективно впроваджувати ці технології визначає успіх компаній і їхню здатність відповідати на ринкові виклики [3].

Зміни в робочих процесах стають необхідною реакцією на динамічність сучасного бізнес-середовища. Гнучкі та інноваційні моделі організації робочих процесів дозволяють компаніям ефективніше використовувати ресурси, пристосовуватися до змін у вимогах ринку та швидше впроваджувати нові технології. Важливою є здатність до постійного вдосконалення та адаптації, щоб забезпечити конкурентоспроможність в умовах швидкої технологічної еволюції.

Зростання важливості кібербезпеки визначає нові вимоги до діяльності IT-підприємств. З поглибленням цифрової трансформації та збільшенням обсягу цифрових даних зростає ймовірність кібератак і порушень безпеки. Захист від кіберзагроз стає пріоритетом для компаній, і вони змушені розглядати це як складову стратегічного управління. Розроблення та впровадження ефективних кіберзахисових стратегій і технологій стає невід'ємною частиною успішного бізнесу.

Для того щоб адаптуватися до цих глобальних тенденцій, підприємства повинні розробляти гнучкі та інноваційні стратегії розвитку. Інтеграція новітніх технологій, оптимізація робочих процесів і посилення кібербезпеки стають необхідними етапами в еволюції сучасного IT-бізнесу. Вдалий розвиток за умов змін і комунікацій враховує не лише внутрішній потенціал компанії, але і її здатність адаптуватися до світу технологій і викликів електронної ери, що швидко змінюється.

Загалом аналіз сучасного стану розвитку підприємництва в IT-послугах вказує на великий потенціал і можливості для інновацій та стійкого розвитку. Попри виклики, галузь продовжує залучати талановитих фахівців та інвесторів, забезпечуючи темпи зростання та впровадження передових технологій.

Україна, будучи однією з найбільших країн у Східній Європі, активно розвиває свій інформаційний сектор, визначаючи IT-галузь як один із стратегічних напрямів економічного зростання. Державна політика щодо розвитку підприємництва у сфері IT-послуг має важливе значення для стимулювання інновацій, залучення інвестицій і підтримки конкурентоспроможності на світовому ринку.

Однією з визначальних складових державної політики є закладення правового та

інституційного фундаменту для розвитку IT-сектору. Уряд України активно працює над створенням сприятливого правового середовища, що б дозволяло підприємствам в галузі інформаційних технологій ефективно функціонувати та розширюватися. Це включає в себе вдосконалення законодавства щодо інтелектуальної власності, створення ефективної системи реєстрації бізнесу та спрощення податкового регулювання [4, с. 76].

Важливою складовою державної політики є підтримка стартапів і молодих компаній у IT-сфері. Уряд розробив програми та ініціативи, спрямовані на фінансову підтримку стартапів, надання доступу до інвестицій та розвитку інноваційних проєктів. Також активно впроваджуються інструменти для співпраці між урядом, бізнесом і вищими навчальними закладами з метою створення сприятливої екосистеми для розвитку та підтримки інновацій.

Особливу увагу держава приділяє розвитку освіти у сфері IT. Запровадження сучасних навчальних програм, підтримка ініціатив з вдосконалення кадрового потенціалу та навчання висококваліфікованих фахівців є важливою частиною стратегії. Забезпечення доступу до високотехнологічних освітніх програм та стажувань у великих IT-компаніях є пріоритетним завданням держави.

Ще однією важливою складовою державної політики є створення умов для залучення іноземних інвестицій. Україна активно рекламує свій IT-ринок як привабливий для інвесторів, надаючи низку пільг і послуг для залучення закордонного капіталу. Зокрема, це включає в себе спрощений порядок реєстрації бізнесу, розроблення інвестиційних програм та взаємодію з міжнародними інституціями [17, с. 246].

Значною частиною стратегії є розвиток інфраструктури та підтримка досліджень і розробок. Створення інноваційних технопарків, лабораторій і інфраструктурних об'єктів дозволяє підприємствам швидше впроваджувати нові технології та сприяє створенню сприятливого середовища для досліджень та експериментів.

Важливою складовою державної політики є також створення механізмів для вирішення проблем щодо кібербезпеки та захисту даних. Запровадження ефективних правових норм і технічних заходів для захисту від кіберзагроз допомагає зберегти довіру як внутрішніх, так і зовнішніх учасників IT-ринку.

Державна політика щодо розвитку підприємництва у сфері IT-послуг в Україні зорієнтована на створення сприятливих умов для інновацій, підтримки стартапів, залучення іноземних інвестицій, розвитку освіти та кадрового потенціалу, а також забезпечення кібербезпеки. Ці заходи спрямовані на зростання конкурентоспроможності українського IT-сектору на світовому ринку та забезпечення сталого розвитку цієї важливої галузі економіки.

Розвиток підприємництва у сфері інформаційних технологій за умов змін та комунікацій – це невід'ємна частина сучасної економічної стратегії країн та компаній. IT-галузь визначається високим рівнем динамічності, інновацій і швидкими

змiнами. Щоб забезпечити сталий розвиток підприємств у цій сфері, необхідно враховувати низку основних шляхів і стратегій [20].

1. Інвестиції у дослідження та розробки (R&D). Одним із стратегічних напрямів розвитку є інвестування у дослідження та розробки. Підприємства, що активно впроваджують інноваційні технології, забезпечують собі конкурентні переваги та виходять на нові ринки. Інвестування у створення нових продуктів, вдосконалення наявних технологій і постійне оновлення компетенцій є важливою частиною стратегії успіху.

2. Розширення глобальних ринків. Збільшення міжнародної присутності є ефективним шляхом розвитку підприємств у сфері ІТ. Участь у глобальних ринках дозволяє компаніям отримати доступ до нових клієнтів, ресурсів та ідей. Формування міжнародних партнерств, участь у міжнародних виставках і форумах сприяє розширенню підприємств на світовій арені.

3. Створення інноваційних продуктів і сервісів. Постійне вдосконалення продуктів і створення новаторських сервісів є важливим чинником успіху в ІТ-галузі. Розроблення продуктів, які відповідають потребам ринку та виходять за межі традиційних рішень, дозволяє підприємствам привертати увагу клієнтів та отримувати конкурентні переваги.

4. Активна участь у галузевих об'єднаннях та інноваційних екосистемах. Участь у галузевих об'єднаннях, інкубаторах та інноваційних екосистемах дозволяє підприємствам обмінюватися ідеями, отримувати фінансову підтримку та сприяє створенню сприятливого середовища для зростання. Співпраця з іншими компаніями, академічними установами та стартапами сприяє виникненню інноваційних проєктів.

5. Розвиток кадрового потенціалу. Забезпечення високого рівня кваліфікації кадрів і створення комфортних умов для праці – важлива складова розвитку підприємств у сфері ІТ. Здатність залучати та утримувати талановитих фахівців через надання можливостей для навчання, кар'єрного росту та інноваційних проєктів є основною стратегією.

6. Використання хмарних технологій. Впровадження хмарних технологій дає підприємствам можливість збільшити ефективність використання ресурсів, покращити масштабованість і забезпечити високий рівень доступності. Це сприяє оптимізації бізнес-процесів і дозволяє швидше реагувати на зміни в ринкових умовах.

7. Співпраця з державним сектором. Взаємодія з урядовими органами та державним сектором є важливим елементом розвитку. Урядова підтримка у вигляді податкових пільг, грантів, лояльного законодавства та створення технологічних майданчиків сприяє створенню сприятливого середовища для бізнесу [6].

Розвиток підприємництва у сфері ІТ-послуг за умов змін та комунікацій – це складний і багатограний процес, який вимагає комплексного підходу та гнучкості. Шляхи розвитку, такі як інвестиції у інновації, глобалізація, створення інноваційних продуктів, підтримка кадрового

потенціалу та співпраця з різними секторами, дозволяють підприємствам визначати своє місце в сучасному економічному середовищі та досягати сталого успіху.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розглядаючи динамічний світ інформаційних технологій, можна визначити низку основних складових, які впливають на розвиток підприємництва за умов змін та комунікацій у цій сфері. ІТ-галузь визначається стрімким темпом змін, і тому важливо розглядати не лише поточний стан, але й напрями розвитку, тенденції та стратегії для досягнення успіху.

По-перше, важливо відзначити високий ступінь конкуренції в ІТ-галузі. З кожним роком кількість компаній, які працюють у цій сфері, збільшується, і це викликає необхідність постійного вдосконалення та інновацій. Підприємства повинні бути готові до постійної адаптації, впровадження новітніх технологій і швидкої реакції на ринкові зміни.

По-друге, інвестиції у дослідження та розробки є дуже важливими. Підприємства, які активно вкладають кошти в інновації, отримують величезну конкурентну перевагу. Розвиток нових продуктів, удосконалення наявних рішень та активна участь у галузевих ініціативах стають важливими елементами успішної стратегії.

Важливим фактором є глобалізація і міжнародна експансія. Участь у глобальних ринках розширює можливості для компаній і дозволяє знаходити нові точки зростання. Важливо враховувати культурні, правові та економічні відмінності при входженні на міжнародні ринки. Для підприємств у сфері ІТ особливо важливою є співпраця з іншими компаніями та урядовим сектором. Створення інноваційних екосистем, галузевих об'єднань і партнерств дозволяє об'єднувати ресурси та ідеї для досягнення спільних цілей. Розвиток кадрового потенціалу та створення сприятливого середовища для праці є важливими чинниками успіху в ІТ-галузі. Залучення та утримання висококваліфікованих фахівців, надання можливостей для професійного зростання та навчання, формування корпоративної культури – це важливі складові стабільного розвитку. Варто також звернути увагу на важливість використання хмарних технологій. Впровадження хмарних рішень дозволяє підприємствам збільшити ефективність, зменшити витрати та підвищити загальну гнучкість бізнес-процесів. Взаємодія з державним сектором є важливою для створення сприятливого клімату для бізнесу. Підтримка у вигляді податкових пільг, грантів, лояльного законодавства та інших інструментів дозволяє підприємствам більш ефективно функціонувати та розвиватися.

Отже, розвиток підприємництва у сфері ІТ-послуг вимагає комплексного підходу та поєднання різних стратегій. Лише за умов постійної інноваційної діяльності, гнучкості та взаємодії з іншими учасниками ринку компанії можуть досягти сталого успіху в цьому швидкозмінному середовищі. Розвиток підприємництва у сфері ІТ – це не тільки реакція на поточні виклики, але й стратегічне планування для майбутнього успіху.

Література.

1. Гальків Л.І., Кулиняк І.Я., Лисовська Л.С. Кулініч Т.В., Матвій І.Є. Оцінювання та підвищення ефективності інноваційних процесів: монографія. Львів: Растр-7, 2019. 250 с.
2. Ганущак-Єфіменко Л.М. Особливості розвитку підприємництва в ІТ-сфері України. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 10 (184). С. 55-67.
3. Довгань Л.Є., Козинець А.В. Розвиток ІТ-сфери: проблеми та шляхи вирішення в забезпеченні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. *Актуальні проблеми економіки та управління: електрон. версія зб. наук. пр. молодих вчених КПП ім. І. Сікорського*. 2018. № 12. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/130936/126662>.
4. Європейський досвід нормативно-проектного забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України: аналітична доповідь. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2014. 76 с.
5. ІТ-Альянс: освіта, індустрія, наука. URL: <http://www.it-alliance.org.ua/index.php/ru/meropriyatiya>.
6. ІТ-індустрія в Україні: Порахувати не можна нехтувати. IT Ukraine Association. URL: <http://itukraine.org.ua/news/it-industriya-vukrayini-porahuvaty-ne-mozhna-nehtuvaty>.
7. Про кіберзлочинність: Конвенція Ради Європи № 994-575 від 07.09.2005 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_575.
8. Моніторинг реалізації Стратегії розвитку МСП України на 2017–2020 роки. OECD Publishing, Paris. URL: https://www.oecd.org/ru/publications/2017-2020_be7744bd-ru.html.
9. Офіційний сайт Європейської Комісії. URL: https://ec.europa.eu/commission/index_en.
10. Павлов К.В., Павлова О.М., Кір'янова Д.О., Нижник В.І. Міста як осередки підприємницької діяльності Західного регіону. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2021. № 18. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-18>.
11. Павлова О.М., Павлов К.В., Сур'як А.В., Спас О.В. Теоретичні підходи до реінжинірингу бізнес процесів на підприємствах харчової галузі України в умовах воєнного часу. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 4. С. 49-55.
12. Павлова О., Павлов К., Омельчук Б., Кучерява О. Формування системи управління якістю як чинника конкурентоспроможності продукції підприємств аграрної галузі. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 193–201.
13. Павлов К.В., Павлова О.М., Шостак Л.В., Ромашок Д.А. Стратегічні напрями нарощення економічного потенціалу підприємства. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2021. Випуск 14. С. 90-95.
14. Павлова О.М., Павлов К.В., Демчук Н.В., Дмитрук І.Я. Роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні підприємством. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2021. № 18. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-18>.
15. Про схвалення Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: проект розпорядження Кабінету Міністрів України. 2016. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT2490>.
16. Програма діяльності Кабінету Міністрів України. Doing business. Measuring Business Regulations. URL: <https://www.doingbusiness.org/>.
17. Процикевич А.І. Державне регулювання інвестиційного процесу на ринку ІТ послуг: дис. ...канд. екон. наук: 08.00.03. Львів, 2020. 246 с.
18. Рекомендації Комісії ООН (ЮНСІТРАЛ) з права міжнародної торгівлі. Документ № 995-286. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.
19. Топ 5 ІТ-кластерів України. 2020. URL: <https://ucluster.org/blog/2020/04/top5-it-klastervukraini>.
20. Державне замовлення 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/vstupna-kampaniya2020/derzhavne-zamovlennya-2020>.
21. Топ-20 найбільших компаній в світі. 2019. URL: <https://marketer.ua/ua/top-20-largest-companies-in-the-world/75>.

References.

1. Hal'kiv, L.I., Kulyniak, I.Ya., Lisov's'ka, L.S. Kulinich, T.V., Matvij, I.Ye. (2019). *Otsiniuvannia ta pidvyschennia efektyvnosti innovatsijnykh protsesiv*. [Evaluating and improving the effectiveness of innovation processes]. Rastr-7. L'viv. Ukraine.
2. Hanuschak-Yefimenko, L.M. (2016). «Features of the development of entrepreneurship in the IT sector of Ukraine». *Aktual'ni problemy ekonomiky*. № 10 (184). pp. 55-67.
3. Dovhan', L.Ye., Kozynets', A.V. (2018). «Developments in the IT sphere: problems and paths are central to the ensured competitiveness of business enterprises». *Aktual'ni problemy ekonomiky ta upravlinnia: elektron. versia zb. nauk. pr. molodykh vchenykh KPI im. I. Sikors'koho*. № 12. Available at: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/130936/126662>.
4. Yevropejs'kyj dosvid normatyvno-proektnoho zabezpechennia rozvytku informatsijnoho suspil'stva: vysnovky dlia Ukrainy. (2014). [European evidence of regulatory and project security for the development of information security: innovations for Ukraine]. *Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen'*. Kyiv. Ukraine.
5. IT-Allians: osvita, industriia, nauka. [IT Alliance: education, industry, science]. Available at: <http://www.it-alliance.org.ua/index.php/ru/meropriyatiya>.
6. IT-industriia v Ukraini: Porakhuvaty ne mozhna nehtu-vaty. IT Ukraine Association. [IT industry in Ukraine: There's no way around it. IT Ukraine Association]. Available at: <http://itukraine.org.ua/news/it-industriya-vukrayini-porahuvaty-ne-mozhna-nehtuvaty>.
7. Pro kiberzlochynnist': Konventsia Rady Yevropy. (2005). [About cyber malware: Convention for the sake of Europe]. № 994-575 dated September 7, 2005. Available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_575.
8. Monitorynh realizatsii Stratehii rozvytku MSP Ukrainy na 2017–2020 roky. [Monitoring the implementation of the Strategy for the Development of SMEs of Ukraine for 2017–2020]. OECD Publishing, Paris. Available at: https://www.oecd.org/ru/publications/2017-2020_be7744bd-ru.html.
9. Ofitsijnyj sajт Yevropejs'koi Komisii. [Official website of the European Commission]. Available at: https://ec.europa.eu/commission/index_en.
10. Pavlov, K.V., Pavlova, O.M., Kir'ianova, D.O., Nyzhnyk, V.I. (2021). «Cities as centers of entrepreneurial activity in the Western region». *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka"*. № 18. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-18>.

11. Pavlova, O.M., Pavlov, K.V., Sur'iak, A.V., Spas, O.V. (2022). «Theoretical approaches to the reengineering of business processes at enterprises of the food industry of Ukraine in wartime conditions». *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. Vol. 7. № 4. pp. 49-55. Available at: <http://ujae.org.ua/teoretychni-pidhody-do-reinzhyrnyngu-biznes-protsesiv-na-pidpryemstvakh-harchovoyi-galuzi-ukrayiny-v-umovah-voyennogo-chasu/>.
12. Pavlova, O., Pavlov, K., Omel'chuk, B., Kucheriava, O. (2022). «Formation of the quality management system as a factor of competitiveness of products of agricultural enterprises». *Innovation and Sustainability*. № 4. pp. 193-201. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.193.201>.
13. Pavlov, K.V., Pavlova, O.M., Shostak, L.V., Romaniuk, D.A. (2021). «Strategic directions of increasing the economic potential of the enterprise». *Visnyk Kharkiv's'koho natsional'noho universytetu imeni V.N. Karazina*. Issue 14. pp. 90-95.
14. Pavlova, O.M., Pavlov, K.V., Demchuk, N.V., Dmytruk, I.Ya. (2021). «The role of modern information and communication technologies in enterprise management». *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka"*. № 18. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-18>.
15. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vysokotekhnolohichnykh haluzej do 2025 roku ta zatverdzhennia planu zakhodiv schodo ii realizatsii: proekt rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2016). [On the approval of the Strategy for the development of high-tech industries until 2025 and the approval of the plan of measures for its implementation: draft order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/NT2490>.
16. Prohrama diial'nosti Kabinetu Ministriv Ukrainy. Doing business. Measuring Business Regulations. [Activity program of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Doing business. Measuring Business Regulations]. Available at: <https://www.doingbusiness.org/>.
17. Protsykevych, A.I. (2020). *Derzhavne rehuliuвання investytsijnogo protsesu na rynku IT posluh*. [State regulation of the investment process in the market of IT services]. Ph.D. Thesis: 08.00.03. L'viv. Ukraine.
18. Rekomendatsii Komissii OON (YuNSITRAL) z prava mizhnarodnoi torhivli. Dokument. [Recommendations of the UN Commission (UNCITRAL) on international trade law. Document]. № 995-286. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.
19. Top 5 IT-klasteriv Ukrainy. (2020). [Top 5 IT clusters of Ukraine]. Available at: <https://ucluster.org/blog/2020/04/top5-it-klasterivukraini>.
20. Derzhavne zamovlennia 2020. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/vstupna-kampaniya2020/derzhavne-zamovlennya-2020>.
21. Top-20 najbil'shykh kompanij v sviti. 2019. [Top 20 largest companies in the world]. Available at: <https://marketer.ua/ua/top-20-largest-companies-in-the-world/75>.

Abstract.

Pavlova O., Novosad O., Murzina A., Opashnyuk Y., Shyrshykov N. Melnyk O. Development of entrepreneurship in the field of IT business in the context of changes and communications.

The article analyzes the current state and prospects for developing entrepreneurship in IT services. It examines trends in the development of this market and identifies factors that influence its growth. The article also analyzes the popular types of IT services and identifies the necessary competencies for successful business in this area. The IT services sector is one of the most dynamic in the global economy, thanks to the rapid introduction of information and communication technologies in various spheres of life. This creates a favorable environment for entrepreneurship but poses new challenges, such as high competition, rapid technology change, and the need for continuous learning and development. The purpose of this study is to examine current problems and prospects for the development of entrepreneurship in the field of IT services. The following tasks are envisaged to achieve this goal: analysis of the dynamics of the IT services market; study of the factors influencing the growth of this market; characterization of the main types of IT services that are popular in the modern market; identification of the critical competencies necessary for successful business in this area. When considering the dynamic world of information technology, several key conclusions can be drawn that affect the development of entrepreneurship in the context of changes and communications in this area. The IT industry is characterized by rapid change, so it is essential to analyze the current state and identify areas of development, trends, and strategies for success. First, it is worth noting the high level of competition in the IT industry. Over the years, the number of companies operating in this area has been growing steadily, which requires constant improvement and innovation. Businesses must be ready to constantly adapt, implement the latest technologies, and respond quickly to market changes. The second aspect that should be emphasized is investing in research and development. Companies that actively invest in innovation gain a significant competitive advantage. Developing new products, improving existing solutions, and actively participating in industry initiatives are critical components of a successful strategy. Important factors are globalization and international expansion. Participation in global markets expands opportunities for companies and allows them to find new growth points. When entering international markets, it is essential to consider cultural, legal, and economic differences. Cooperation with other companies and the government sector is essential for IT companies. The creation of innovation ecosystems, industry associations, and partnerships allows for pooling resources and ideas to achieve common goals. Developing human resources and creating a favorable working environment are critical success factors in the IT industry. Attracting and retaining highly skilled professionals, providing opportunities for professional growth and training, and shaping corporate culture are essential aspects of sustainable development. We should also pay attention to the importance of using cloud technologies. Implementing cloud solutions allows businesses to increase efficiency, reduce costs, and increase the overall flexibility of business processes. Finally, cooperation with the public sector creates a favorable business climate. Support in the form of tax incentives, grants, favorable legislation, and other instruments allows businesses to operate and grow more efficiently. In sum, developing entrepreneurship in the IT services sector requires a comprehensive approach and a combination of different strategies. Companies can achieve sustainable success in this rapidly changing environment through constant innovation, flexibility, and interaction with other market participants. Developing an IT business is about responding to current challenges and strategic planning for future success.

Keywords: IT services, entrepreneurship, startup, outsourcing, freelance, cloud technologies, artificial intelligence, blockchain.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Павлова О.М., Новосад О.В., Мурзіна А.В., Опашнюк Ю.В., Ширишиков Н.О., Мельник О. О. Розвиток підприємництва у сфері ІТ-бізнесу за умов змін та комунікацій. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 2. С. 124-130.

Pavlova O., Novosad O., Murzina A., Opashnyuk Y., Shyrshykov N. Melnyk O. Development of entrepreneurship in the field of IT business in the context of changes and communications. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 2, pp. 124-130.